

จิตหายาบ-ละเอียดย

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหารธรรม วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

โยม ๑ : ขอพระอาจารย์ช่วยอธิบาย ไอ้เพลินี่มันเพลินี่อย่างไรพระอาจารย์ ไม่ใช่ ความฟุ้งกระจายหรือครับ

หลวงพ่ : ไม่หรอก นี่มันต่างกันไง เพราะการปฏิบัติมันมีอย่างนี้ไง การปฏิบัติมันมี อย่างนี้ใช่ไหม แล้วไม่ปฏิบัติ ในตำรามันพูดมันอ่านมันตายตัว อุทธัจจะ กุกกุกจะ มัน เป็นนิรวณ ๕ อุทธัจจะ กุกกุกจะ มันนิรวณ ๕ ใช่ไหมตั้งแต่ อุทธัจจะ กุกกุกจะ คือการ ฟุ้งซ่าน อุทธัจจะ กุกกุกจะ มีการฟุ้งซ่าน นี่มันเป็นปุถุชน ความฟุ้งซ่านของเรานี้คืออุทธัจ จะ กุกกุกจะ

แต่ที่นี้พอปฏิบัติไป อุทธัจจะ กุกกุกจะ มันสงบลง ไม่สงบจิตเป็นสมาธิได้ อย่งไร พอจิตมันเป็นสมาธิขึ้นมา มันปฏิบัติไป ผู้ประพฤติปฏิบัติไปเป็นขั้นตอนขึ้นไป นะ มันก็จะเป็นพระโสดาบัน เป็นพระสกิทาคา เป็นพระอนาคา พอเป็นพระอนาคาแล้ว นะ เพราะอะไร เพราะมันสังโยชน์เบื้องบน ๓ สังโยชน์เบื้องบนคือรูปราคะ อรูปราคะ มานะ กุกกุกจะ อวิชชา นี่ไงเหนือพระอนาคาแล้ว

ปุถุชนนี่อุทธัจจะ กุกกุกจะ คือความฟุ้งซ่าน ทีนี้พระอนาคา แล้วพระอนาคาไป คิดอีกนะ เพราะถ้าพระอนาคาส่วนใหญ่ พระอนาคานี่คิดว่าเป็นพระอรหันต์แล้ว ดูสิ.. เช่นหลวงตาท่านไปแก้หลวงปู่ฝั้นเห็นไหม เพราะหลวงปู่ฝั้นบอก “พุทฺธโรผองไส พุทฺธโร สว่างไสว” ไอ้พุทฺธโรผองไสๆ นั้นแหละคิด แล้วท่านก็พูดมานานใช่ไหม

พอถึงสุดท้ายแล้วท่านเล่าเอง ตอนนั้นแกก็ไปงานเผาหลวงปู่กงมาที่วัดคอย ธรรมเจดีย์ แล้วกลับมาจากงานเผาหลวงปู่กงมาที่วัดคอยธรรมเจดีย์ ก็มาพักที่วัดป่าภูธร พัททภัย สมัยนั้นหลวงปู่ฝั้นอยู่ที่วัดป่าภูธรพิทภัยไง แล้วกลางคืนก็เข้าไปคุยธรรมะกัน

แล้วคุณธรรมกันก็คุณกันธรรมดา พอคุณถึงตรงนี้ปั๊บนี่ การจะแก่นะ การแก่นี้น่ามากนะ การแก่นี้อ่ามันเป็นสันดาน เป็นพฤติกรรมของเรา

แล้วมีคนๆ หนึ่งบอก เรานี้ผิด ทำพฤติกรรมอย่างนี้ผิด เราจะยอมรับได้ง่ายๆ ไหม เราทำมาเคยชินไง พอจิตมันอยู่ในสภาวะแบบนั้น ว่างหมด ผ่องใส ใสหมด นี่พอจะเอา ไง หลวงตาท่านต้องเอาแบบ เอาหมายถึงว่าต้องมีข้อมูลที่ชัดเจนมาก “แหม.. นึกว่าไปถึง ไหนแล้วมาตายอยู่นี้ได้อ่างไร” ไอ้คนหนึ่งก็คิดว่านิพพานใช่ไหม อีกคนบอกว่านี่ก็ว่า ไปถึงไหนแล้วมาตายอยู่นี้ พอตายอยู่นี้ปั๊บ ตายเพราะเหตุใดละ

มันต้องมีข้อมูลให้เห็นว่าถ้าเป็นนิพพานเป็นอีกอย่างหนึ่ง ไอ้ฉันมันไม่ใช่นิพพาน แต่ที่นี้คนถ้ามีปัญหาพอบอก “อ้อ.. รู้แล้วๆ” พอรู้แล้ว ก็เข้าใจละ ต่อจากนั้นไป เราถึงว่า ฟันไปได้ นี่พูดถึงพระอนาคาถัดัดคนะ อุทธัจจะก็ไม่มีด้วย เพราะอะไร เพราะว่าถ้าพระ อนาคาที่ไม่ติด ที่ไม่ติดเห็นไหม หลวงปู่คำดี หลวงปู่คำดีท่านภาวนาของท่านไป ท่าน ผ่านมาถึงตรงนี้ แล้วท่านไปไม่ได้ ท่านไปไม่ได้ปั๊บท่านก็ เพราะท่านเคยคุณธรรมะกับ หลวงตาเห็นไหม

พอคุณธรรมะกับหลวงตา ก็คิดว่าหลวงตาเวลาธรรมะแสดงออก คนที่แสดงออก นี้เราทำงานด้วยกัน เราจะรู้ว่า คนนี้แสดงออก คนไหนที่แสดงออกจะมีความรู้เหนือกว่า เราหรือเปล่า อันนั้นพอถึงตรงนี้ปั๊บ มันก็ใช้สมองหรือใช้ความรู้สึกของเรา ความจำของเราเทียบเคียงได้ไง พอเทียบเคียงได้ อ้อ.. มันมีผู้รู้เหนือกว่าเรา คือหลวงตามหาบัว ออกมาจากที่ปฏิบัติคนะ “จุฑฐปอริชฐานกับเทวดาเลย ขอให้หลวงตามหาบัวมาแก้ให้ หน่อย”

อุทธัจจะ เพราะไม่ติด จะไปก็ไปไม่ได้ อยากจะไปอยู่ พออยากจะไป พอขยับ อุทธัจจะ เพลินใจ แต่ที่นี้พอเพลินมันจะไปอย่างนั้น มันไปไม่ได้ รู้ว่าติดอยู่แต่ไปไม่ได้ นี่พออาราธนาแล้ว หลวงตาก็มา หลวงตาท่านเล่าให้ฟังประจำนะที่ไปหาหลวงปู่คำดี พอ มาแล้ว “โอ๊ย..มาเร็วไว้วัย มาเร็วแท้” มาเร็วอย่างไร เพราะต่างคนต่างอธิษฐานด้วยความ รับรู้จากเทวดาเป็นคนสื่อสาร

เหมือนกับพระสารีบุตรเป็นโรคเสียดท้องเห็นไหม พระโมคคัลลานะมาเยี่ยม เป็นอะไร เป็นโรคปวดท้องหรืออะไรนี่แหละ เคยกินอะไร เคยกินยาแล้วใช่ไหม นี่บอก

เคยกินยาๆ เพราะยาๆมันจะทำให้โรคนี้เบาบางลงได้ ก็ไปให้เทวดาคลใจให้มราวาส
 คลุ่หัดศัคนที่ใส่บาตรประจำ คลใจแล้วก็ทำ นี่คนกลาง นี่เหมือนกัน หลวงปู่คำดี
 อาราธนาเลย อาราธนาผ่านเทวดาเลย ทางนี้ก็มาเลยนะ พอมาแล้ว อู้ย! มาเร็วแท้ เข้าไป
 คุยกัน พอเข้าไปคุยกัน พอถึงยกปืบ บอกว่าต้องทำอย่างนั้นต่อไป รู้แล้วเหมือนกัน เออ!
 ได้ทางแล้ว ได้ช่องทาง พอเห็นทางละ

นี่ รูปปราคะ อรูปปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา เวลาคนที่ปฏิบัติไป คนที่ติดตรงนี้
 อย่างเช่นหลวงตา ท่านปฏิบัติไปเห็นไหม ท่านถึงเข้าใจใจ อุทธัจจะ กุกกัจจะ กุกกัจจะ
 มันต่างกัน อุทธัจจะ กุกกัจจะของปุถุชน ความคิด ไอ้เครียด ไอ้ทำงานแล้วปวดหัว ไอ้
 ตุ่มๆ นี่แหละ อุทธัจจะ กุกกัจจะ ไอ้พวกเราทำงานแล้วแบบว่าความคิดไม่หยุด นี่แหละ
 ความคิดที่เราเข้าสมาธิกันไม่ได้เพราะอะไร เพราะนิเวศธรรม ๕ กันสมาธิเห็นใหม่
 สมาธิตรงข้ามกับฟุ้งซ่าน เรามีความฟุ้งซ่านอยู่ มันเข้าสมาธิไม่ได้หรอก

เพราะความคิดเหมือนกับ ไอ้ปวดตุ่มๆ ของเรานี้ ไปถึงหัวนะ ไปถึงบนนั้นแล้วนี่
 เหมือนผลไม้ ผลไม้เห็นใหม่มีทั้งเปลือกด้วย มะพร้าวมีทั้งเปลือก เรายัดไปหมดเราให้ทั้ง
 ลูกเลย มะพร้าวปอกเปลือกแล้ว กะเทาะกะลาแล้ว เหลือแต่เนื้อเห็นใหม่ เนื้อนี้กะเทาะ
 ออกมาแล้ว เหลือแต่ใจมัน ถ้าใจมันละเอียดแล้วนี่พูดถึงใจ นี่พระอนาคา พอถึงใจ
 มะพร้าว มันละเอียด มันนุ่มนวลกว่าเนื้อมะพร้าวอีก

พอไปถึงตรงนั้นปั๊บ พอจิตมันขยับเห็นใหม่ เราหยิบมาเปลือกมะพร้าว มะพร้าว
 ยกทุ่มขนาดไหน มะพร้าวมันก็ทรงรูปอยู่อย่างนั้นนะ ใจมะพร้าวนี้กระแทกหน่อยเดียว
 มันก็เสียแล้ว แต่ทีนี้จะทำอย่างไรให้ใจมะพร้าวมันย่อยสลายในตัวมันเอง ขยับปั๊บเป็น
 อุทธัจจะ เพลินในงานใจ เพลินในงาน คืออยากได้ อยากเป็นไป

โยม ๑ : ครับ นี่คือการแตกต่างอย่างมหาศาลเลย คนละเลเวล คนละระดับ

หลวงพ่ : แตกต่างมหาศาลเลย เราถึงบอกว่าคนละมิติ เวลาพูดอะไร เราบอกว่าคน
 ละมิติเห็นใหม่ ความคิดของปุถุชน ความคิดของพระโศดาบัน ความคิดของพระ
 สกิทากา ความคิดของพระอนาคา ความคิดของพระอรหันต์ ต่างกันหมด! แล้วมันจะ
 ต่างกันเพราะเหตุใด มันจะต่างกันเพราะว่าระดับของจิตที่มันยกขึ้น ปุถุชนและกัลยาณ
 ปุถุชนแตกต่างกันอย่างไร โศดาปัตติมรรคกับโศดาปัตติผลแตกต่างกันอย่างไร

โศดาปัตติมรรคมีโอกาสเสื่อมสภาพ โศดาปัตติมรรคขณะทำงาน ลองงาน ๕ เดือน ลองงาน ๑ เดือน ทดสอบลองงานนี้ถูกรับก็ได้ ไม่รับก็ได้นะเว้ย แต่ถ้ากูบรรจุมึงเข้าแล้วเห็นใหม่ เข้ารับข้าราชการแล้ว กูจะไล่มึงออกนี่ โอ้โฮ.. เหตุผลเยอะเยอะเลย มันบกพร่อง มันชำรุด จะไล่ออกก็ไม่ได้ ยังไงก็ไม่ได้เพราะตำแหน่งหน้าที่มัน.. นี่โศดาปัตติมรรค โศดาปัตติผล สกิทาคามรรค สกิทาคาผล อนาคามรรค อนาคาผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล นิพพาน ๑ มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑

ฉะนั้นธรรมะมันเป็นอย่างนี้ เวลาพูดธรรมะถ้าคนเป็นนะจะพูดเรื่องอย่างนี้ ระดับนี้แตกต่างกัน เหมือนเราพูดกับลูกเลย ลูกเราเรียนระดับไหน เราจะคุยกับมันเรื่องอะไร แล้วลูกเราโตขึ้นมาจะเอาเรื่องอะไร ถ้าพูดถึงธรรมะอย่างเวลาที่เวลาปฏิบัติธรรมกัน คนที่เป็นความจริง มันเห็นตรงนี้นะ โห..ฟังทีเดียวกักรู้ แล้วธรรมะมันไม่มีระดับที่แตกต่างเลย มันระดับพึ้นๆ ระดับที่เป็นพึ้นๆ อย่างนี้เขาเรียกว่า โลกียปัญญา เป็นตรรกะ เป็นปรัชญา แต่ถ้าคนปฏิบัติธรรม ไม่เป็นอย่างนี้เด็ดขาด เป็นอย่างนี้ไม่ได้ ฟังทีเดียวกักรู้ ธรรมะฟังทีเดียวกักรู้ มีไม่มีนี่ฟังรู้

โยม ๑ : ทำไมฟัง อย่างแม่ผมหรืออย่างผมนี้ ฟังเทศน์หลวงพ่อก่อนแล้ว

หลวงพ่อก่อน : ไม่เข้าใจเลย

โยม ๑ : รับพวกนี้ไม่ได้เลย สมมุติว่าตอนแรกมันยังไม่ยอมรับเทศน์หลวงพ่อก่อนใหม่

หลวงพ่อก่อน : ไซ้

โยม ๑ : แต่พอมันยอมรับแล้ว พวกนี้มันฟังไม่ได้เลย

หลวงพ่อก่อน : มีคนพวกนี้เยอะ ไม่ไซ้เยอะ มีพอประมาณ ที่มาบิ๊บนะ ใหม่ๆ เป็นลูกศิษย์ตายตัวอย่างนี้หมดละ ทีนี้พอมานักปฏิบัติบิ๊บนะ อย่างที่มาที่นี่ เขาบอกว่าเมื่อก่อนนะ โอ้โฮ .. มันแบบว่าเชิดชูมากเลย พอมานักปฏิบัติพุทธแล้วจิตมันลงเท่านั้นนะ หันไปดูเลย ทำไมเมื่อก่อนเราเชื่ออย่างนี้ได้ เป็นอย่างนี้ทั้งนั้นเลยนะ ฉะนั้นนี่เราเอาตรงนี้มาเทียบ เราถึงบอกว่าเวลาโยมเข้ามาหาเรานะ เขาแบบว่า ทำไมเราแก่พวกนี้ไม่ได้ แก่พวกนี้ไม่ได้

เราบอกว่า เขาโคกกับชนโค กว่าจะให้เขามีความเห็นอย่างนี้ ยากไหม แล้วความเห็นอย่างนี้ นี่ไง ที่ว่าภาวนากันแล้วมีพื้นฐาน ที่ว่าบารมีธรรมๆ เราพูดบ่อยในเทศน์ของเราเนี่ยแหละ เรายกประเด็นให้เห็นใจ ว่าพระพุทธเจ้า เวลาท่านไปเที่ยวสวนเห็นคนเกิด เห็นคนแก่ เห็นคนเจ็บ เห็นคนตาย ทำไมท่านสะท้อนใจละ เอ๊ะ.. มีอย่างนี้ด้วยหรือ แล้วท่านก็คิดขึ้นเองนะ ถ้ามีเกิด มีแก่ มีเจ็บ มีตาย ต้องมีตรงข้ามที่ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย แล้วเราเห็นเหมือนกันทุกวันเลย ทำไมเราไม่ปึ้ง..มั่งเลย นี่บารมีเห็นไหม คนที่สร้างมาเป็นอย่างนั้นนะ

โยม ๑ : เป็นโลกิยชน

หลวงพ่ : นี่ ไซ้.. มันมองเห็นจนจำใจ แล้วพอกติธรรมเห็นใหม่ เวลาไปเผาศพ เวียน ๓ รอบ กามภพ รูปภพ อรูปภพ คนจะตายจะเผาจะเป็นคติ ใครจะเผาศพถ้าไม่เอาน้ำมะพร้าวล้างหน้าไม่ได้นะ ต้องเอาน้ำมะพร้าวล้างหน้า เขาล้างทำไม ก็บอกว่ามึงนะโง่ มึงจะได้หูตาสว่างสักที เขาเอาน้ำมะพร้าวล้างหน้ามันเป็นคติธรรมนะ พวกมึงนะ ตื่น ลืมตาชะທີสิ หลับตาตายหลับตาเกิดมาก็ร้อยก็พันชาติแล้ว แต่เราทำเป็นประเพณีนะ ต้องล้างหน้าด้วยน้ำมะพร้าว ไม่ล้างด้วยน้ำมะพร้าวเผาไม่ได้นะ (หัวเราะ) มันมีคติซ่อนอยู่ในนั้นนะ เตือนใจไอ้คนที่ไปงานกันนะ

แต่ที่นี้ไอ้กรณีอย่างนี้ มันเป็นอย่างนี้จริงๆ มันยาก มันยากที่ว่าเราจะเอาให้คนเข้าใจ มันพูดมันยาก มันเป็นเหมือนนุคลิกภาวะ มันเป็นเรื่องของหัวใจที่มันจะพัฒนาไม่พัฒนา แล้วเวลาคนส่วนใหญ่ฟังเทศน์ของเราเนะ เทศน์เรานี้ โทษนะถ้าเอาไปแจกใครนะ สงสารคนได้รับเลย บอกว่า ปวดหัว ฟังไม่รู้เรื่อง แล้วมันจะฟังได้อย่างไร น่าสงสารคนได้รับซีดีกุญแจขายเลยนะมึง แต่ถ้าฟังเป็นแล้วนะ ถ้ามันเป็นแล้วนะ

แล้วรูปในหลวงนี้ ในหลวงที่แรกนะ ลูกศิษย์หลวงปู่ฝั้น เราได้ฟังมาจากคนที่ เป็นข้าราชการบริพารนะ เพราะในหลวงพูดเองว่าเป็นลูกศิษย์หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่ฝั้นท่านเทศน์นะ เทศน์ว่า “พุทธโธสว่างไสว พุทธโธ...” ท่านนิมนต์แล้วท่านพูดมีช่องไฟยาว พอหลวงปู่ฝั้นไปแล้ว ตั้งแต่นั้นท่านก็มาศรัทธาหลวงตา ท่านบอกว่าฟังหลวงตาไม่ค่อยเข้าใจใหม่ๆ มันเร็วไว คนมันเคยช้า แล้วพอสติมันเร็วขึ้น มันแปลกละ แล้วพอฟังไปๆ

เห็นไหม สุดท้ายพอมิพื้นฐานขึ้นมา “เราก็ลูกศิษย์หลวงตานะ” ใหม่ๆ ฟังแทบไม่รู้เรื่อง
แน่ะ

โยม ๑ : ผมว่าถ้าฟังของพระอาจารย์ แล้วไปฟังของหลวงตาจะเข้าใจเพิ่มขึ้น

หลวงพ่ : ทุกคนเป็นอย่างนี้ เมื่อก่อนลูกศิษย์นะ ลูกศิษย์หมายถึงพระด้วยกัน พวกนี้
สอนอยู่หมากกุๆ ใง ทางปริยัติ เขาบอกว่าเขาไปฟังคุณแล้วมันมี.. ฟังนี้เขาพูดเองนะ
นักวิชาการนะ เขาบอกว่าฟังแล้ว ในประเด็นในเนื้อหาสาระ มีหลวงตากับเรา จะพูดถึง
ธรรมจักร จะพูดถึงจักรที่มันหมุน ถึงปัญญามันเคลื่อนไหว ใง เขาบอกมี ๒ องค์ที่เขา
ฟังๆ อยู่ ส่วนใหญ่แล้วไม่มีใครพูดถึงตรงนี้ ถ้าไม่พูดถึงตรงนี้นะ คือไม่รู้ไม่เห็น

โยม ๑ : ผมบอกว่าเป็นโศกศาสนาจริงๆ ครับพระอาจารย์

หลวงพ่ : ถ้าไม่รู้ไม่เห็นนะ เราถึงพูดบ่อย เราพูดเพื่อจะเตือนสตินะ เราไม่ใช่พูดนะ
ใช่.. ใ้อหินแกรนิตที่แกะเป็นธรรมจักรนี้ เขาแกะไว้เป็นสัญลักษณ์ เป็นที่เคารพบูชา
สัญลักษณ์เห็นไหม พระพุทธรูปนี้เป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธเจ้า เราก็มีไว้เพื่อกราบ
บูชากัน แต่ทางวิทยาศาสตร์เขาบอกว่า มีงมีสติหม่มึงกราบทองเหลือง ทำไมไม่ไป
กราบที่โรงทองเหลืองละ มีงไปกราบทำไมตรงนี้ เห็นไหม เราสร้างไว้เป็นรูปเคารพเป็น
สัญลักษณ์

ใ้อหินแกรนิตที่ธรรมจักรนี้เราก็มีไว้เป็นสัญลักษณ์ แต่เวลาเราพูดนะ เราบอกว่า
เขาแกะไว้ให้หมาเหียนนะ ไม่มีประโยชน์อะไรหรอก ก็มันหิน! ธรรมจักรแท้ๆ มันอยู่ใน
นี้ เวลาจักรที่มัน ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ มรรค ๘ มันเคลื่อนไหว มันไหวตัวนั้นนะ
ใ้ออย่างนั้นนะธรรมจักร ภาวนามันอยู่ที่นี้ ใ้อันนั้นมันเป็นสัญลักษณ์ ใ้อเราก็ไป ใ้อโฮ..
ธรรมจักรต้องเป็นอย่างนั้นๆ แต่ธรรมจักรที่มันมี เนี่ยถ้ามันมีจริงขึ้นมา มันเห็นของมัน
เวลาปัญญามันเคลื่อนไหวนะ เวลามันออกไป

แล้วถ้าเป็นความจริงนะ อันนี้เราก็พูดเห็นไหม เราก็พูดถึงเวลาหลวงตาเห็นไหม
บอกเวลาลูกศิษย์เขามาหาเรา เขาจะพูดบอกว่าเขาภาวนาแล้วจะให้เราอมรับ เราบอกว่า
จริงๆ พวกนี้มันคุ้นเคย เราเลยพูดตัดขาดว่าไม่ใช่ๆ แต่เวลาหลวงตาท่านไปแก้ ที่มีคนมา
ถามท่านบอกว่า เห็นแล้วละ เห็นนิพพานอยู่หนองเสม็ด นิพพานอยู่ที่หนองเสม็ดนะ

หลวงตาท่านก็รู้ว่ามันผิดใจใหม่ ท่านก็บอกว่า อ้าว..ถ้านิพพานหนองเสม็ดเป็นอย่างนั้น วางไว้ก่อนนะ แล้วพิจารณาอย่างนี้ๆ ต่อไปนะ

พอพิจารณาปั๊บ พอมันผ่านมา โอ้! หลวงพ่อ ตำราที่สอนไปมันคิดว่านิพพาน หนองเสม็ดอีก เห็นใหม่ มันตัวเองใจ ก็ว่าจิต หลวงตาบอกว่า “เวลาจะสอนคนนี่นะ จิตใจเขาหลักยึดเขาอยู่ที่ไหน เขาเคยยึดพุทโธอยู่ เขาเคยยึดคำบริกรรม เขาเคยยึด หลักการปฏิบัติของเขาอยู่ แล้วเราจะไปล้มเขาทั้งหมดเลย แล้วเขาจะยืนอย่างไร”

ในเมื่อเราทำอะไรมา เราใช้เป็นพื้นฐานอย่างนี้มา ทรงตัวมา แล้วต่อไปจะทำอย่างไร มันถึงต้องเสนอวิธีการ เสนอให้เขาแบบสันติภูมิโลก

คือเขาไปสัมผัส เขาจะรู้ว่าอันนี้ไม่ใช่ เขาจะปล่อยจากไม่ใช่มาสู่สิ่งที่ใช่ แต่ตัวอย่างถ้าเวลาเราพูดไปแล้วบางคนมันก็คือดิ่ง ก็บอกว่ามึงไม่ใช่หมดเลย หลวงตาท่านยังพูดอยู่นะ เวลาท่านไปหาหลวงปู่มันอย่างนี้ คือขึ้นมาจากต่างจังหวัด ท่านบอกหลวงปู่ มันท่านก็คุ้นเคย ท่านคุ้นเคยคน นิสัยคนบางที่เป็นอย่างนี้ก็ควรสอนอย่างนี้ หลวงตาท่านบอกท่านนิสัยท่าน.. ท่านมีเหตุผลของท่านอยู่อย่างนี้นะ เวลาขึ้นไปนี่นะ เวลาขึ้นไปหาท่านนะ ท่านล้มโต๊ะเลย คือว่าพับทิ้งเลย คือว่าให้มึงหาใหม่

มันอยู่ที่นิสัย อยู่ที่จริตนิสัย จริตของคนบางที่มันฟังแล้วมันมีปัญหา มันจะได้แย้ง คนอย่างนี้ปั๊บ ยิ่งอย่างนี้อย่างที่มันมีปัญหา พอยิ่งพูดเท่าไร เขาก็เอาคำพูดเราไปแปลง เป็นอีกความหมายนี้ ล้มโต๊ะเลย ล้มโต๊ะหมายถึงว่า ไม่ใช่ มึงไปหาเอาเอง แล้วถ้ามันเข้ามาถูกทางแล้วเราค่อยมาคุยกันใจ ไร่.. ที่เราพูดนะเห็นใหม่ คนปฏิบัติมันจะรู้ว่า อะไรนะ มันจะเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติ พอเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติแล้ว เราจะทำอย่างไร

เมื่อเช้าวันนี้พูดดีมาก เพราะพวกนี้พวกอกิธรรมเขามาที่นี่ พออกิธรรมมาอยู่ที่นี้ ปั๊บ เวลาเขาเมื่อก่อนนะ เพราะอกิธรรมใจใหม่ แล้วให้พุทโธนี้ไม่ยอมเลย อะไรๆ ก็ไม่ยอม แล้วกลัวที่สุด กลัวเป็นสมาธิ ถ้าบอกว่าเป็นสมณะ ผงะอย่างนี้เลยนะ ผงะเลยละ พอเราพูดว่าเราเห็นแล้ว พวกนี้มันเข้าสายเลือด เพราะมันได้รับการตอกย้ำมาว่า พุทโธนี้ผิด สมณะมันจะไม่มีประโยชน์ สมาธินี้ไม่มีปัญหาหรอก ต้องใช้วิปัสสนาสายตรง ต้องใช้ปัญญาเลย อย่างนี้เขาใช้ปัญญากันเลย แล้วมันก็คากันอยู่อย่างนี้นะ มันตัน

ถึงเวลา ถึงจุดหนึ่งแล้วมันตัน มันไปไม่ได้หรอก แล้วพอเป็นอย่างนี้เราพยายามให้พุทโธๆ ตอนนี้อะพุทโธอยู่ สองวันนี้ก็มาเลย เห็นแสงเลยนะ จิตมันดีจะเห็นแสงเลยนะ แล้วจะรักษาอย่างไรให้แสงมันคืนนะเขาว่า เราย้อนกลับ เมื่อก่อนมึงก็ว่าสิ่งนี้ผิด กูก็เห็นว่าถูก แล้วพอไปเห็นแสงไม่เห็นแสง ก็อยากเห็นแสงเห็นใหม่ นี่ก็ผิด เราถึงบอกว่าการปฏิบัติเห็นใหม่ เหมือนเด็ก เด็กขึ้นมาเห็นใหม่ เด็กที่เวลามันเกิดมาตั้งแต่เด็ก แล้วเด็กธรรมชาติของมัน มันต้องเดินได้ มันต้องวิ่งได้เป็นธรรมดา

แต่ของเราเนี่ย เราต้องฝึกมันเห็นใหม่ ตั้งแต่มันนอนอยู่ ถ้ามันคลานได้ เราก็ตีบมือละ ตีใจละ ถ้ามันนั่งได้ ถ้ามันยืนได้ ถ้ามันเดินได้ นี่ก็เหมือนกันพอจิตมันขยับ มันก็เห็นแสงเห็นแสง เห็นแสงคือจิตมันมีการเปลี่ยนแปลง มันถึงเห็นนะ แล้วถูกหรือยังละ มันก็ยังไม่ถูกหรอก พอเห็นแสงมึงอยากเห็นแสง มึงจะคลานเลยหรือ มึงไม่นั่งเลยหรือ เอ้ามึงก็ต้องนั่งสิ แล้วมันเห็นแสง จิตมันเปลี่ยนแปลงแล้ว แล้วออกไปทำไง ทำไมไม่กลับมาอยู่ที่จิตละ

พุทโธๆ อยู่ที่จิตสิ อย่าออกไปรับรู้มันสิ พอออกไปรับรู้ ก็ไปรับรู้หมดก็ไปอยู่อย่างนั้นนะ แล้วอยากรู้อีกนะ ก็คิดว่าถูกเพราะมันมีอารมณ์ไง มีความรู้สึกไง มันมีความสุขของมันไง แต่ถ้าเราดึงไว้ มันเฉยๆ มันไม่รู้ อยากรู้ล่ะ นั่นก็ผิด ถ้ากลับมาอยู่ที่จิตพอจิตสงบขึ้นมาแล้วถูกหรือยัง นั่นก็ผิดอีกละ ผิดตรงไหน ผิดว่ามันสงบแล้วทำอย่างไรต่อ

ถ้าจิตมันสงบขนาดไหน พอสงบแล้วเราจะออกรู้อะไร พิจารณาอย่างไร มันยังมิขั้นตอนไปเรื่อยๆ ใจ สติปัญญา ๔ เราถึงพูดไง ผิดหมด! ถ้าจิตมันยังไม่เป็นผิดหมด คำว่าผิดนะ มันแบบว่ามันจะมีเป้าหมายให้เราไปได้อีก แต่ถ้ามาอย่างนี้ผิดใหม่ ไม่ผิดหรอกแต่ในอภิธรรมเขาบอกว่าผิดหมดเลยใช่ไหม เริ่มต้นก็ผิดเลย แล้วมันจะไปได้อย่างไรละ

ฉะนั้นเราจะพูดคำนี้ มันมีในพระไตรปิฎกนี่มีนะ พระพุทธเจ้าพูดเอง ท่านพูดกับพระสารีบุตร บอกว่า เราไม่อยากจะพูดคำนี้เลย บอกว่านี่ภาวนาแบบเข้มนเกินไป แก่เกินไป เข้มนเกินไป ต้องพยายามให้มันออกแบบว่า ให้มันเป็นมัชฌิมา ถ้าท่านพูดอย่างนี้ไปแล้วคนจะขี้เกียจหมด ทุกคนจะอ้าตรงนี้ไง พระพุทธเจ้าเคยพูดอย่างนี้เลย นี่หลวงตา

ท่านก็พูด หลวงตาเวลาท่านปฏิบัติไปนี่นะ ท่านบอกว่า ถ้าปฏิบัติสูงขึ้นไป มันจะมี
ความสุขมาก สงบมาก

ถ้าปฏิบัติไป กิเลสมันละเอียดไปเรื่อยๆ ท่านพูดบ่อยใช้ใหม่ การคาดหมายพวก
เราเนี่ย ถ้าเป็นโสดาบันก็จะสุขละ เป็นสกิทาคาจะยิ่งสุขเข้าไปใหญ่เลย พอเป็นสกิทาเข้า
ไปนะ มันไม่ใช่อย่างนั้นนะ เป็นโสดาบันมันสุขใหม่ สุขจริงๆ แต่! เหมือนเศรษฐีเหมือน
ไอ้กษัตริย์ พอเป็นโสดาบันแล้วเอ็งอยากเป็นอะไรต่อ พอเป็นสกิทาแล้วเอ็งอยากเป็นอะไร
ต่อ มึงมีเงินร้อยล้านนะ มึงก็อยากมีพันล้าน พอมีได้พันล้านมึงจะเอาหมื่นล้าน เอ็งคิดสิ
บริหารต่อ เอ็งทุกข์ใหม่ เดินไปอะไรไป มีเงินพันล้านมีความสุขใหม่ ถ้าเอ็งพอใจใน
พันล้านเอ็งก็มีความสุขจริงๆ นะ แต่เอ็งพอหรือยังละ มันไปทุกข์ตรงนั้นไง มันไม่ได้
ทุกข์เพราะมีเงินพันล้านนะ

โสดาบันนี่ตายตัวนะ แต่มันทุกข์ตรงจะเป็นสกิทาใจ มันเป็นทุกข์ตรงจะเป็น
อนาคานี่ไง ทุกข์ฉิบหายเลย ต้องลงทุนลงแรงมากเข้าไปอีก พอเป็นอนาคาแล้วนี่ก็ว่าจบ
กูยังจะเป็นพระอรหันต์อีก กูยังทุกข์ต่อไปอีก หลวงตาท่านพูด ท่านเคยคาดหมายว่าอย่าง
นั้น แล้วเวลาท่านเทศน์กับพระใจ ท่านบอกเวลาปฏิบัติไปแล้วนี่นะ ปฏิบัติไป ตอน
ปฏิบัตินี้ถูก ถูกกับการปฏิบัติ แต่ถ้ามันถูก เอ็งไปทิ้งมันอย่างนั้นเอ็งไปไม่ได้ แต่พอผ่าน
ไปแล้วนะ ไอ้ที่ว่าถูกนะ ผิดหมดเลย ท่านบอกว่าไอ้ความเคร่งครัดนั้นก็คือ “บ้า” ตัวหนึ่ง
เป็น “บ้า” อันหนึ่ง

สัมมาทิฐินี้ ความทิฐิถูกต้องนี่ก็เป็น “บ้า” อันหนึ่ง แต่บ้านั้นก็ถูกนะ ขณะที่
นั้นนะถูก พอผ่านมาแล้วนะ คิดดูเราผ่านมาแล้ว เราจะกลับไปอยู่ตรงนั้นอีกไหม ถ้าเรา
ไม่ผ่านมา ก่อนนั้นอยู่เราจะผ่านมาไม่ได้ เหตุที่ทำนั้นๆทำให้จิตนี้ผ่านออกไป ขณะที่
ทำนั้นนะ ขณะที่ทำถูกใหม่ ถูก แต่ถ้าผ่านมาแล้วนะ นั่นก็เป็นทิฐิอันหนึ่ง นั่นเป็นบ้า
อันหนึ่งไง นี่ถ้าย้อนกลับมาตรงนี้ ตรงที่ว่าขณะที่ปฏิบัติจะถูกใหม่ ถูก แต่ถูกแล้วมัน
ยังต้องไปอีกใจ แล้วเราอธิบายให้เขาฟัง อธิบายวันนั้นตอนเช้าพูด

โยม ๑ : หลวงพ่อ การฟังเทศน์แล้วจิตมันสงบได้ แสดงว่าการฟังเทศน์เป็นปัญญา
อบรมสมาธิหรือเปล่าครับ

หลวงพ่ : การฟังเทศน์นี่นะ มันเหมือนปัญญาอบรมสมาธิก็ว่าเหมือน เพราะว่า ถ้าปัญญาอบรมสมาธิ มันใช้ปัญญาของเราโดยเอกเทศ

โยม : ไม่ต้องฟัง

หลวงพ่ : ไซ้ มันเป็นปัญญาโดยเอกเทศ แต่การฟังเทศน์นั่นนะ เขาเรียกว่าเอาเทศน์นั่นกล่อมใจ ฉะนั้นการฟังเทศน์มันเป็นภาคปฏิบัติอันดับ ๑ เวลาพระพุทธเจ้าเทศน์เทวดา อินทร์ พรหม เป็นพระอรหันต์เป็นแสนๆ ล้านๆ เลย การฟังเทศน์นี่นะเหมือนคนไข้ออกมา กุ๊ปืมหัวใจนี้ ปู๊บ..สะดุ้งกลับมาให้มีชีวิต การฟังเทศน์ตัวเทศน์นั่นเข้าไปสปาร์กไปปืมจิต

โยม : เป็นการปฏิบัติอันดับ ๑

หลวงพ่ : การฟังเทศน์นี่อันดับ ๑ เลย

โยม : เป็นปัญญาอบรมสมาธิด้วย

หลวงพ่ : ยิ่งกว่าด้วย เราถึงบอกเมื่อกี้ที่ว่า ถ้าปัญญาอบรมสมาธินี้เราไม่ได้ฟังเทศน์ไซ้ใหม่ มันเกิดเอกเทศโดยเราไซ้ มันไม่มีเครื่องปืมหัวใจไซ้ ก็คือเครื่องปืมหัวใจนี้เราจะบอกว่าเครื่องนั่นคือเทศน์นี้ไซ้ เทศน์นี้เหมือนเครื่องปืมหัวใจ เข้าไปปืมหัวใจเลย เทศน์นี้เพราะเทศน์นี้เป็นเทศน์จากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เทศน์จากครูบาอาจารย์ไซ้ใหม่ เสียงออกไปแล้ว แล้วมันกระตุ้นหัวใจใหม่ มันกระแทกใหม่ นี่อันดับ ๑ เลย เพียงแต่ว่าจิตของเราอยู่ในระดับไหน หรือจิตของเราอยู่ในขั้นไหนที่มันจะรับได้ ไม่ได้

โยม ๒ : ดีกว่าคิดเองอีกหรือครับพระอาจารย์

หลวงพ่ : เอ้า! เฮอะ เดี่ยวก่อน จะบอกดีกว่าคิดเองไม่ได้ ถ้าดีกว่าคิดเองเพราะคิดเองถึงเป็นพระอรหันต์ ฟังเทศน์ถ้าหัวใจมันไม่รับ มันเป็นพระโสดาบัน สกิทา อนาคาไม่ได้ไซ้ การจะเป็นโสดาบัน สกิทา อนาคา พระอรหันต์ มันเกิดจากมรรคญาณในจิตของเรา

โยม ๒ : คือคำว่าดีกว่าคิดเอง คือคิดเองอาจจะผิดก็ได้ เทศน์นี้เป็นตัวสื่อ นำความคิดที่ถูกต้อง ปัญญาที่ถูกต้อง

หลวงพ่ : ไซ้ การฟังเทศน์นี่มัน เพราะฟังเทศน์จากครูบาอาจารย์ ประสาเรามัน สะอาดจากใจแน่ๆ ถ้าฟังเทศน์พระพุทธเจ้า มันถูกล้านเปอร์เซ็นต์ เพราะใจเป็นพระอรหันต์อยู่แล้ว แล้วสิ่งที่ถูกมันมากระทบเรา แต่เราจะบอกว่าถ้าปัญญาอบรมสมาธิ เราต้องทำเอกเทศโดยตัวเรา เราจะบอกว่่าก็เหมือนกับเอกชนนะ เราทำด้วยตัวของเราเอง กับเราทำโดยที่มีผู้เกี่ยวพันเห็นไหม เทศน์นี่มันเกี่ยวพัน พยายามอัดเข้ามาไป

อันดับ ๑ หมายถึงว่าการเทศน์นี่ เพราะหลวงตาท่านพูดตรงนี้บ่อย แล้วในธรรมะก็มี แล้วอย่างนี้ถ้าเราเกิดร่วมพระพุทธเจ้า เกิดร่วมกับครูบาอาจารย์ที่ท่านมีตรงนี้อยู่ มันมีอันนี้คอยชักเราไป โห..อยู่กับหลวงตานี้ละ ประสาเรามันก็เหมือนกับสัตว์ในคอก เจ้าของคอกคอยเอาปฏักที่มอยู่ที่นี่ เอ้อเฮ้ย! ก็ท่านพูดไป ใครเจอไม่ได้ พระเจอปวดหนีหมดเลยละ เดินมานี้ใส่แล้ว สพเดินได้ อู้หุย! แรงแนะ ท่านเจอนะ ท่านบอกเลย การเดินทางเห็นของคนนี้ มันมีสติไม่มีสติ ท่านดูออกหมดไป

นี่เพียงแต่ว่าท่านจะดู บางทีคนไหนถ้ามันไม่.. เอ็งสังเกตได้ใหม่ว่าคนมันเดินตกท่อตกอะไรกันนี้ เอ็งเห็นคนเดินบนถนนสิ ต่างคนต่างรีบก้าวเดิน เขามีสติอะไรของเขาไหม เขาจะไปถึงที่เป้าหมายให้ได้ เขาต้องรีบไปถึงเป้าหมายของเขา แต่เขาไม่รู้หรือเขาจะเจออุบัติเหตุอะไร เขาไม่รู้ละ แต่ถ้าคนมีสติเขาเดินเขามีพร้อมของเขานะ เขารับรู้ของเขา นี่เอามาเทียบกัน เวลาหลวงตาท่านมองคนไป เวลามองคนมองพระนี่ แล้วทางนี้ก็ซ็อกสิ เพราะอยู่ในวัด โอ้โฮ.. เหมือนเจ้าของฟาร์มเลย ... 'อ้าวตัวไหนมันเดินตกท่อ อัดเลย อัดเลย

โยม ๑ : แต่อย่างไรเราก็ต้องไซ้.. ที่เป็นเอกเทศของเราเองด้วยไซ้ไหมครับ เราจะฟังเทศน์อย่างเดียวไม่ได้ไซ้ไหมครับ

หลวงพ่ : ไซ้ เราฟังเทศน์อย่างเดียวไม่ได้ เพราะมันไม่มีโอกาสไป ถ้าฟังเทศน์แล้วมันดีขึ้นมาเห็นไหม มันดีขึ้นมา บางทีเราคิดอะไรไม่ออกอะ มันจะบึ้ง..ในเทศน์นั้นนะ พอบึ้ง..ในเทศน์บึ้งนี้เราก้าวเดินได้ เหมือนกับเปิดช่องทางไป ที่หลวงตาท่านพูด เวลาหลวงปู่มันเทศน์นะ โอ้โฮ..พระนี่เต็มไปหมดเลย แล้วพระสมัยที่หลวงปู่มันนะมันมีระดับที่พื้นฐานตั้งแต่..จิตถึงพระอนาคามีถึงพระอรหันต์ด้วย

อย่างเช่นหลวงปู่ฝั้นครูบาอาจารย์จะไปฟังเทศน์เห็นใหม่ เวลาหลวงปู่ขาวมาอย่างนี้ เพราะหลวงปู่ขาวเป็นพระอรหันต์ หลวงปู่พรหม หลวงปู่โตะอย่างนี้ หลวงปู่ที่วัดโศการามเดินไปหาท่าน เพราะสมัยนั้นนะ ไอ้เนี่ยมันเป็นเรื่องวงในของพระ เราไม่ค่อยอยากจะพูด พอพูดออกไปแล้ว ทีนี้ว่าทำไมมันเป็นอย่างนั้น วงในของพระนี่เราได้ยินข่าวอยู่ ว่าพระผู้ใหญ่สมัยนั้นนะ เขาจะหาว่าหลวงปู่ลีนี้ เหมือนกับเข้าเมืองนะ แล้วพระป่าท่านอยู่ป่าไปไหน เขาว่าหลวงปู่ลีนี้แบบว่ามาเข้าเมือง ก็แบบว่าติดญาติโยมว่างั้นละอะ ในมุมมองของพระเขาคิดกันอย่างไร

แต่ทีนี้พอหลวงปู่ลีไปกราบหลวงปู่มันไง หลวงปู่มันให้หลวงตาไปสร้างกุฏิให้เฉพาะอยู่ในป่าลึกๆ เลย แล้วหลวงปู่มันบอกว่า ท่านลี ท่านลีมาจากในเมือง ท่านลีมาที่นี่คือว่าท่านมีคุณธรรมของท่านไง หลวงปู่มันรู้ไง อันนี้อำนาจวาสนาท่านเป็นอย่างนั้นใช้ไหม ทีนี้คนที่อยู่ป่าเคยมันก็..นะ เราก็อยู่ป่าอยู่เขา เราพระป่า เรามีศรัทธาไปไหน แล้วเห็นพระอีกองค์หนึ่งไปอยู่ในเมืองมันก็แปลกๆ อยู่ นะ มันก็มีมุมมองแปลกๆ อยู่ นี่หลวงปู่มันท่านก็ต้อนรับอย่างนี้เห็นใหม่ เพราะหลวงปู่มันใช้ให้หลวงตาเป็นคนไปทำกุฏิให้โดยเฉพาะ

หลวงตาถึงเอามาเล่าไง หลวงตาถึงบอก ถ้าหลวงปู่มันมีน้ำใจ มีความรับรู้กับพระองค์ไหนนี่ หลวงตาท่านบอกต้อง ๑๐๐ % แล้วพอหลวงปู่มันท่านให้หลวงตาไปทำกุฏิให้หลวงปู่ลี เสร็จแล้วหลวงปู่มันท่านชราภาพท่านไม่ค่อยได้ไปไหน เพราะคนชราภาพท่านจะใช้จิตดูหมด ท่านไม่ค่อยได้ไปด้วยร่างกาย กุฏิหลวงปู่ลีนี้หลวงปู่มันท่านเดินไปเองเลย นี่หลวงตาท่าน โอ้โห.. ท่านจับทุกกระเบียดเลยนะ ท่านจับทุกอย่างว่าหลวงปู่มันแสดงออกกับครูบาอาจารย์ที่มาหาอย่างไร

ทีนี้หลวงปู่ลี เราก็ได้อยู่ หลวงปู่มันท่านเป็นครูบาอาจารย์ของเรา ท่านสร้างบุคลากร แต่เหมือนกับหลวงปู่ลีครูบาอาจารย์ของเราเป็นแม่ทัพนายกอง ที่เอาธรรมะของครูบาอาจารย์ออกไปขยาย เพราะฉะนั้นเวลาท่านต้อนรับ ท่านถึงเวลาเทศน์ของท่านนะ มันถึงมีหลายระดับไง เช่นครูบาอาจารย์ที่มานี่ เราอยู่ที่บ้านตาดเราสังเกต เราสังเกตหลวงตาเวลาท่านเทศน์ แล้วหลวงปู่ลีมาแดงนั่งอยู่ด้วย เราก็สังเกตอยู่ พระอรหันต์องค์หนึ่งเทศน์ พระอรหันต์องค์หนึ่งนั่งฟัง

โธ่ เรานี่นะอยู่กับใคร หูตานี้.. เรานี่สังเกตนะ สังเกตว่าเวลาหลวงตาท่านพระอรหันต์ เรามั่นใจว่าหลวงตาเป็นพระอรหันต์ เพราะอยู่กับท่านนะ ภูโคนปฏักมาเยอะ แล้วหลวงตาท่านก็ชมเองว่าหลวงปู่ลีนี่เป็นพระอรหันต์ แล้วเวลาเทศน์นี่ก็มีหลวงปู่ลีนั่งฟังด้วย แล้วอาจารย์พงศ์ ธัญญา อาจารย์เชอริ พวกเรานี่นั่งกันเต็มไปหมดเลย เวลาท่านเทศน์บนศาลาดอนกลางคิโนะ เวลาท่านเทศน์จบ เนาะท่านลีเนาะ ท่านลีเนาะเห็นใหม่ ธรรมะที่เทศน์ เนาะมีอะไรค้ำใหม่ นี่พระอรหันต์กับพระอรหันต์นะ ถ้าภูมิคุณธรรมเท่ากันนะ

โธ่.. เวลาเรามาอยู่ที่โพธาราม เราถึงบอกว่าครูบาอาจารย์ พระป่าของเรานี้ ครูบาอาจารย์ของเรามีคุณธรรม เขาถามทุกคนนะ แล้วหลวงพี่มีอะไรยืนยัน หลวงพี่มีอะไร ก็พวกเดียวกันก็ยืนยันกันไง เราพยายามพูดถึงตรงนี้ ตรงที่หลวงปู่มันท่านชมหลวงปู่ขาว หลวงปู่มันท่านพูดอะไร ท่านจะมีเหตุผลไปข้างหน้า เพราะสมัยนั้นหลวงปู่พรหมก็ไปคารวะท่านบ่อย หลวงปู่จงหลวงปู่ตื้อแะเข้าไปหมดนะ ลูกศิษย์ที่เป็นพระอรหันต์มาคารวะหลวงปู่มันทั้งนั้นนะ

แต่ทำไมหลวงปู่มันท่านจะยำเตือนกับพระที่เข้าไปอุปัฏฐากท่านบอกว่า ถ้าเราตายแล้ว หมู่คณะอย่าลืมหานขานนะ อย่าลืมหวงปู่ขาวนะ หลวงปู่ขาวนี่เราได้ศึกษาแล้ว ได้คุยกันแล้วเห็นใหม่ นี่เิงองค์ไหนที่จะเป็นประโยชน์ไปข้างหน้า องค์ไหนที่จะเป็นหลักเป็นชัยใจ แล้วพอหลวงปู่ขาวเห็นใหม่ ขนาดหลวงปู่มันฝากอาจารย์จวนไว้กับหลวงปู่ขาวเลย ขณะที่ว่าเวลาเผาศพหลวงปู่มันแล้ว อาจารย์จวนท่านจะไปภูเก็ตกับหลวงปู่เทศก์ แล้วหลวงปู่ขาว เพราะหลวงปู่ขาวได้รับภาระอันนี้มาจากหลวงปู่มัน เห็นใหม่

หลวงปู่ขาวบอกว่า ทีแรกก็ไม่กล้าพูด พอพูดออกไปมันก็เหมือน พระเรานี่นะถ้าเป็นของจริงแล้วนะจะอ่อนน้อมถ่อมตนนะ ในใจจะติดดิน จะไม่มีการอวด ก็จะชวนไว้ หลวงปู่มันสั่งไว้แต่ก็ไม่กล้าพูดโดยตรงเห็นใหม่ เดียวมันจะมีแบบว่าโอเวอร์ สิทธิพิเศษอะไรอย่างนี้ ก็พยายามจะชวนอาจารย์จวนให้ไปอยู่กับหลวงปู่ขาวไง ธรรมดาพระหนุ่มก็อยากจะไปเที่ยวภูเก็ต จะไปให้ได้ พูดไปพูดมาสุดท้ายไม่ยอมก็บอกว่า “ท่านไปไม่ได้ล่ะ หลวงปู่มันสั่งไว้ท่านต้องอยู่กับผม” หักเลย (หัวเราะ) แต่สุดท้ายแล้วท่านก็ขึ้นมาจนเป็นพระอรหันต์หมดเห็นใหม่

เวลาติดขัด ขึ้นไปหาหลวงปู่ขาวเลย แล้วหลวงปู่ขาวเป็นคนสั่งมาเอง เวลากรม ราคะมันเกิดให้อาจารย์จวนซ่างแวงนคอ กินหมากให้ย่อยลงมา มีคนไปเห็นอาจารย์จวน ทำอย่างนั้น ไปฟ้องหลวงปู่ขาวว่าอาจารย์จวนสติวิปลาสไปแล้ว หลวงปู่ขาวนั่งหัวเราะ เลย “ก็กูสั่งให้ทำเอง” วงในกรรมฐานมันมีของมันอย่างนั้น นี่เราจะบอกว่าหลวงปู่มันนะ ท่านเห็นไง ว่าอนาคตองค์ไหนจะเป็นที่พึ่ง องค์ไหนจะเป็นประโยชน์อย่างไรเห็นไหม ถึงบอกหมู่คณะจำหลวงปู่ขาวไว้ นะ หลวงปู่ขาวได้คุยกับเราแล้ว คำนี้หลวงตาเล่าให้ฟัง หลวงปู่เจี๊ยะก็เล่าให้ฟัง

หลวงปู่เจี๊ยะตามหาหลวงปู่ขาวเลย หลวงปู่เจี๊ยะเล่าให้ฟังนะ ตอนไปหาหลวงปู่ ขาว ขึ้นไปนะ “ผมเจี๊ยะครับ” เพราะมันลงใจตั้งแต่ตอนหลวงปู่มันบอกแล้วไง หลวงปู่ เจี๊ยะบอกเลยว่าถ้าหลวงปู่มันพูดถึงใครแล้วสั่งไว้ถึงใคร องค์นั้นต้องใช้ได้ ต้องของจริง แล้วหลวงปู่เจี๊ยะออกมาจากหลวงปู่มันเพราะว่า ออกมาเที่ยววิเวกไง ก็ยังไม่ถึงที่สุดใจ ก็ ไปกราบหลวงปู่ขาว รายงานตัวเลย “ผมเจี๊ยะครับ” มากกราบหลวงปู่ขาว ผากตัวเป็นลูก ศิษย์เลย

นี่พอลูกศิษย์หลวงปู่มัน หลวงปู่ขาวท่านก็รักนะ เพราะธรรมดาคณะ หมู่คณะเรา มันต้องมีน้ำใจต่อกัน หลวงปู่เจี๊ยะเล่าประจำ เวลาไปกราบหลวงปู่ขาวนะ “เจี๊ยะเอ๊ย ม้าง กายบ่” หลวงปู่เจี๊ยะบอก “ม้างหลายๆ” พิจารณากายใหม่ คุณกายใหม่ ท่านคอยจี คอย เตือนตลอดเห็นใหม่ หลวงปู่เจี๊ยะบอก ม้างหลายๆ พอถึงว่า ม้างกายอยู่บ่ พิจารณากายอยู่ ใหม่ แล้วได้แยกกายใหม่ แยกแยะมากน้อยแค่ไหน ม้างหลายครับม้างหลาย ม้างหลาย หลวงปู่เจี๊ยะไม่ลงใครง่ายๆ นะ

เวลาหลวงปู่มันเห็นใหม่ ท่านพูดถึงใครแล้ว โอ้โห.. มันมีเรื่องเล่ามาในวงใน เยอะมากกว่าหลวงปู่ขาวท่านทำอะไรผิด ทำอะไรไม่ถูก หลวงปู่มันจะมาในนิมิตคืนนั้น เลย นั่นถูกนั่นผิด ท่านทำไม่ถูกยังนี้จะไปสอนใครล่ะ อู้อู้อู.. เยอะแยะไปหมด ท่านพูดยัง นี้ออกมานะ พระอรหันต์ตายแล้วมาได้ยังไง มันไม่รู้เรื่อง นิพพานมันมีของมัน

โยม ๒ : ท่านอาจารย์ครับ ตอนท่านพระอาจารย์ลีไปพบหลวงปู่มันนี่ ท่านจบแล้ว หรือ

หลวงพ่ : ต้องจบ เพราะหลวงปู่ก็เป็นบารมีของท่าน เพราะหลวงปู่ที่นี่ ถ้าไปดูประวัติหลวงปู่ก็แปลกนะ เพราะหลวงปู่บวชแล้วเป็นมหานิกายมาก่อน เพราะบวชที่อุบลฯ นั่นนะ แล้วคิดแล้วเห็นสภาพนั้นมันอยู่ไม่ไหว ก็อยากจะสึก เวลาจะสึกก็อธิษฐานว่าจะมีดีใหม่ ก็บวชอยู่พักหนึ่ง ก็ชุดงค์อยู่พักหนึ่ง ชุดงค์พักหนึ่งก็ไปเจอครูบาอาจารย์แล้วกลับมาปฏิบัติ มาปฏิบัติที่วัดบรมนิวาสหรือไง แล้วมาจำพรรษาที่สมเด็จมหาวิรุวงศ์หรือไง แล้วท่านก็เอาไว้อุปัฏฐาก

มันแปลกนะว่าหลวงปู่มันนี่ลงมาเอาเองเลยนะ หลวงปู่มันลงมาที่วัดบรมนิวาสมาขอเองเลย มาขอเอาหลวงปู่สึกออกไปปฏิบัตินะ เราศึกษาประวัติของคนนี่มัน.. เราแหมต้องเอาที่ไปที่ไปเลยนะ โอ๊ย..เห็นแล้วมันแปลก ท่านอุปัฏฐากอยู่ ท่านก็อยากสึก ในประวัติเห็นใหม่ นี่ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าสึกแล้ว จะไปทำงานบริษัทเป็นภาค จะได้เงินเดือนก็บาท ท่านไปนั่งบนเจดีย์ที่วัดบรมฯ แล้วคิดว่าถ้าสึกแล้วจะไปทำงานกับลูกศิษย์เจ้าของบริษัทเขามาที่วัด ใจ ลูกศิษย์เนี่ย

ถ้าสึกแล้วจะไปทำงานกับเขา เขาจะให้เงินเดือนเท่าไร แล้วพอได้เงินเดือนแล้วไปเจอสาว ในประวัติหลวงปู่ ไปอ่านเห็นใหม่ ไปเจอสาวก็อยากรักเขาก็เอาหนังสือให้เขาที่มือ ขอเบอร์โทรศัพท์ไว้ แล้วแต่งงานกับเขา พอแต่งงานกับเขาแล้ว ได้ลูกคนหนึ่ง ได้ลูกคนหนึ่งแล้ว ก็ตายไปเมียตาย พอตายขึ้นมา ลูกมันเล็กก็หาคนมาดูแล พอหาคนมาดูแล คนมาดูแลเห็นคุณงามความดีของเขา ก็ได้เสียกับเขาอีก ก็เกิดมีลูกอีกคนหนึ่ง เป็นลูกเมียน้อย แล้วลูก รักมันก็ไม่เท่ากัน มีทะเลาะเบาะแว้งกัน นี่มันตริกลงในธรรม

โยม ๒ : นี่ปัญญาอบรมสมาธิหรือครับ

หลวงพ่ : ไซ้ พอตริกลงในธรรมเห็นใหม่ พอตริกลงในธรรมสุดท้ายเห็นแต่ความทุกข์ในชีวิต พอแก่แล้วก็กลับมาบวชใหม่ อย่างนั้นกูไม่สึกคิดว่า นี่ท่านจะสึกนะ ตอนที่ท่านจะสึกที่ท่านไปนั่งที่.. ประวัติหลวงปู่ที่นี่นะไปอ่านสิ สุดท้ายก็ไม่สึกไง วิดกวิจารณ์อยู่นาน จะไปไหนดี หลวงปู่มันมา ท่านอธิษฐานเลย ถ้ามีโอกาสได้อยู่ ขอให้ได้ออกปฏิบัติ เพราะจะไปก็ไปไม่ได้ เพราะสมเด็จฯ เอาไว้อยู่ หลวงปู่มันลงมาขอเองเลยนะ แปลกอยู่

หลวงปู่มั่นมาเองเลย หลวงปู่ลีถามอย่างนี้ หลวงปู่มาทำไม ก็มาเอาท่านไง ก็มาเอาท่านนะออกไปปฏิบัติ เอาขึ้นไปเชียงใหม่เห็นไหม แล้วเอาขึ้นไปเชียงใหม่ไปวัดเจ็ดยี่ หลวงก่อน พรรษาแรกไง ประวัติหลวงปู่มั่นนะ

ที่แบบว่าหลวงปู่มั่นออกไปบิณฑบาต ไปเห็นทางเกงเสือฟ้าเก่าของชุดข้าราชการ ไง ก็เอาตีนเจ็ยไป เจ็ยไปไง มันอยู่เพราะคนเห็นเยอะไง ที่เชียงใหม่ เจ็ยไปก่อน พอพ้นจากคนไปท่านก็สะบัดๆ เอามาเหน็บไว้ กลับวัด ที่นี้หลวงปู่ลีท่านบิณฑบาตตามข้างหลัง ไง

คำนี้หลวงปู่ลีท่านเล่าให้หลวงตาฟัง หลวงตามาเขียนประวัติหลวงปู่มั่น ไง พอเขียนแล้วเอากลับวัด เห็นเป็นเสือฟ้าเก่าๆ ของชุดเสีกากิ หลวงปู่ลีท่านก็ยังไม่สนใจอะไร สัก ๕ วัน ๑๐ วัน หลวงปู่มั่นโยนให้เลย อ้าว.. เอาไปใช้เนี่ย ย่าม! เอาไปเลาะขอบ ไปทำความสะอาด ตัดเป็นย่าม เย็บเป็นย่ามเสร็จ ยกให้หลวงปู่ลีใช้นะ นี่หลวงตาเวลาครูบาอาจารย์ท่านพูดเอาไว้ ครูบาอาจารย์ท่านเห็นว่าหลวงปู่ลีอนาคตไปจะมีชื่อเสียงมาก

คือสอนไว้ตั้งแต่เด็กๆ เลยนะ ให้ใช้ของบังสกุล ให้ใช้ผ้า ทำให้เห็นมันฝังใจ ทำให้เห็นเลยเห็นไหม เศษฝ้านั้นนะ เจ็ยมา เจ็ยมา มาซักมาข้อม มาซักมาทำความสะอาด แล้ว ตัดเย็บปะชุน มาเป็นย่ามใบหนึ่งให้ใช้นะ โอ้.. หลวงปู่มั่นนี่.. ท่านมองถึงอนาคตไปไกลเลยว่าใครจะมาอย่างไร ท่านดูอำนาจวาสนาของคนเลยนะ นี้อนาคตตั้งสัจฉาณของพระพุทธเจ้า หลวงปู่มั่นมีครบเลย แล้วคิดว่าคนนั้นขุนนางคนนี้จะมาค้าศาสนา สันตินนะ สันติน

โยม ๒ : ตอนนีฟังเทศน์พระอาจารย์ ยังนึกถึงคำที่พระอาจารย์เทศน์ถึงคนที่เอาระโณนของพระอาจารย์มหาบัวมาดื่ม ผมพูดที่ไรนะพระอาจารย์ ขนลุก ใจมันเอามาคิดอยู่ตลอดเวลา อาจารย์ครับ

หลวงพ่อ : นั่นนะ แล้วคิดถึงว่าจิตคนมันลงเห็นไหม นี่คนเคารพนับถือ กับคนไม่เคารพนับถือมันต่างกัน แล้วคนที่ไม่เคารพนับถือแล้วเราไปพูดอะไรกับเขา นี่ ใครๆ ก็ว่าเราบ้านนะ เพราะมันเคารพศรัทธาขนาดนั้นนะ แล้วบางคนนะ บางคนเห็นไหม คุณสิ บางคนที่ไม่ไปขอขมาท่านเดี๋ยวนี้เห็นไหม เดี่ยวคนโน้นไปขอขมาที คนนี้ก็ไปขอขมาที เพราะกระแสดเห็นไหม

โธ่ อย่างเรานี้ คุณทุกคนเห็นไหม ถ้าพูดถึงว่าเวลาเราบอกว่า เราอยากหาพระดี จะไปกราบอาจารย์หลวงตา ถ้าคนที่ไม่เห็นด้วย มันจะกราบทำไม คุณสิ ท่านยังกินหมาก ท่านยังสูบบุหรี่อยู่เลยนะ หยุดละ ทุกคนไม่ไปละ มันปิดกั้นได้ง่ายๆ เลยนะ แล้วจะไปได้ไง โอ้โฮ.. ฝ่ายตรงข้ามเขาโจมตีนะ คำมา โบอะไรนะ ไปรษณียบัตร อะไรนะ

โยม ๒ : บัตรสนเท่ห์

หลวงพ่ : ไปรษณีย์เลย บัตรไปรษณีย์เนี่ย มันส่งไปทั่วประเทศเลย กูก็ได้รับด้วย โอ๊ย กิริยาทุกอย่างพิศหมด บอกว่ากิเลสทั้งตัวไง

โยม ๒ : ขบวนการหรือเปล่าครับ

หลวงพ่ : ใช่ๆ

โยม ๓ : อ้อ จะลี้มหลวงตา

หลวงพ่ : คำมาเยอะ มีเยอะ ได้ดินมันมี พอได้ดินมันมีงีบ กระแสมันออกไป แล้วกระแสมันออกไป คนมันฟัง ไอนี้เราพูดถึงเวลา เราสื่อสารคนที่ แล้วเวลาสุดท้ายก็ไปขอขมากันไง ถ้าคนมันกลับใจ เห็นใจ มีคนไปขอขมาเยอะมาก แต่ถ้าไม่ขอขมามันก็เรื่องของเขาเนอะ

โยม ๒ : อาจารย์ครับ ต้องขอขมากับองค์ท่านเองหรือเปล่าครับ

หลวงพ่ : ถ้าขอขมากับองค์ท่านเองนี่อย่างนี้เลย ถ้าเราไม่มีโอกาส

โยม ๒ : เห็นพระอาจารย์เคยบอก จุฑารูปบอกได้ไหมครับ

หลวงพ่ : ได้ ฮี! เราให้ขอขมากับพระพุทธรูปที่บ้าน พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ เพราะเราเห็นกรรมอย่างนี้ แล้วมีลูกศิษย์หลายคนนะ ลูกศิษย์ใกล้ๆ นี้แหละ บางทีเขามากราบเนี่ย ขอขมา เพราะว่าอยู่ที่บ้านนะ นึกถึงหลวงพ่ที่ไร คำทุกทีเลย เรานี้แหละ พอนึกถึงเราขึ้นมาแล้วเขาก็แบบว่า มันปลุกจิตใต้สำนึกไป ทั้งๆ ที่เขา.. มันก็แปลกนะ เขามาขอขมาอยู่ ที่แรกเขาไม่กล้าพูด เขาพูดมาแล้วก็ เรากลับส่งสารเขา

เพราะเรามีเหตุการณ์อย่างนี้ เวลาออกพรรษา เราถึงให้ขอมมาลาโทษไป เพื่อให้ไม่เป็นเวรเป็นกรรมไปเรื่อยๆ ใจ มันมีพระมาพูดอย่างนี้เยอะ พระนี้มาบอกเลยนะ ตั้งพระพุทธรูปเข้ามาแล้วก็โถมตีๆ ตลอด ทั้งๆ ที่เคารพ บางทีก็ครูบาอาจารย์ที่เราเคารพนี้ มันเกิดขึ้นมาโดยจิตใต้สำนึก คือเขาบอกเราก็คืออาจารย์เรา โดยสามัญสำนึกนี้เราก็คือเคารพไป แต่เวลาจิตสงบ หรือว่าสิ่งที่เราควบคุมไม่ได้มันมาละ มันใส่ละ

โยม ๓ : หลวงพ่อแล้วอย่างทำวัตรเย็น ก็ไม่ต้องขอมมาแล้ว เพราะมันก็อยู่ในบทสวด

หลวงพ่อ : ใช่ แล้วก็เท่ากับขอมมานั้นแหละ ไอ้แผ่ส่วนกุศลนั้นนะ นั่นก็ขอมมา

โยม ๒ : แล้วเวลาขอมมานี้ ไม่ต้องมีพิธีกรรมอะไร แค่อ๋อ

หลวงพ่อ : ใช่ การขอมมา ขอจากจิตเรา จากความรู้สึกของเรา ถ้าความรู้สึกเราขอขมา มันขอมมาจากที่นี่ มันหายไม่หายอยู่ที่นี้

โยม ๒ : ครับ เพราะพระอาจารย์เคยบอกว่า พิธีกรรมให้ลดละไปเลย

หลวงพ่อ : จริงๆ คือเราจะปฏิเสธให้หมดเลยไป เพราะธรรมดา ของเรานี้แหละ ตัวเราเองหรือว่าความเชื่อของเรา เราอยากจะให้เห็นว่า เนื้อหาสาระในพุทธศาสนาคืออะไร เนื้อหาสาระในพุทธศาสนา เปลือกเราจะไม่ให้เข้ามายุ่งไป เมื่อก่อนหลวงตาท่านทำตรงนี้ โห.. เวลาอยู่กับท่าน ท่านเทศน์ใหม่ๆ นะ ตอนอยู่กับท่านนะ เราจำ

เข้าๆ เทศน์กับโยม กว่าจะถวายทานกันนี้ แล้วก็เอาอาหารมาวางไว้ แล้วก็เอาพัดปิดกัน จนยุงมันไข จนมันฟักเป็นตัว ยังกล่าวคำถวายไม่จบเลย โห.. ท่านใส่ ภูนั่งฟังแล้ว จำทุกทีเลยนะ แล้วพอท่านไม่ให้มี ไม่ให้มี ตอนหลังนี้ท่านชราภาพมาก จนตอนหลังตามประสาเราว่าท่านจะออกบริหารไม่ค่อยได้ ขนาดนี้เราก็อห่มเต็มที่แล้วนะ ๕๗ ความจริงร่างกายมันจะควบคุมไม่ค่อยได้แล้ว ระบบประสาทนะ เวลาท่านเอาข้าวใส่ปากนี้มันจะตกลง

คนเราอายุ ๕๐ กว่า เราอยากให้เป็นอย่างนั้น แต่ร่างกายเรานั้นคือแล้ว มันไม่ยอมฟัง เราจะทำยังไงไม่ได้ แต่ท่านก็ยังมาฉันให้เรานั่งอยู่ทุกวัน เราดูทีวีทุกวัน เราสะท้อใจ

นะ ขนาดหลวงปู่ฉันนี่ ๘๐ เห็นไหม หลวงตานี้เป็นคนขอเอง บอกไม่ต้องไป ขอให้ไม่
 บิณฑบาต หลวงปู่ฉันก็ไม่ยอม ครึ่งทาง สุดท้ายไม่ไหวก็ปากประตูวะ ไม่ไหวก็
 บิณฑบาตบนศาลา คือท่าน ชีวิตจะเป็นแบบอย่างให้คนเขาดู ให้ลูกศิษย์เห็นว่า ญาคูได้
 ทำได้ไง ถ้าญาคูได้ต้องทำได้ แล้วถ้าญาคูได้ทำได้ก็ ๘๐ นิพพาน

นี่หลวงตาท่านเลยมาถึง ๕๐ กว่าแล้ว อย่าให้แต่ว่ายีนบิณฑบาตเลย แต่เอาบาตร
 คล้องคอก็จะล้มแล้วนะ บางสิ่งที่เป็นไปไม่ได้เราต้องมองว่า จิตใจนั้นมันฟ้องแล้ว แต่
 ร่างกายนี้ ถ้าร่างกายยังแข็งแรงอยู่ อยู่อีกกับหนึ่งก็อยู่ได้ แต่ถ้าร่างกายมันเป็นอย่างนี้ละ
 จิตใจมันไม่วิตกกังวลหรอก

โธ่ เวลาคล่องมานะ มันโคลสไปทีเท่าเห็นไหม โอ้โฮ.. บวมเป่ง อยู่ยังงั้นนะ เอ๊ะ..
 เราก็อันแปลกนะ มันถลอกแล้ว มันก็น่าจะหายนะ ไอ้ตรงนี้ทำให้เราขอกใจ เรา
 เสียๆ อยู่ เสียๆ ที่ว่าไอ้แผลเล็กๆ นี่แหละ มันจะทำให้ร่างกายเป็นอย่างนี้ ไอ้ของเล็กๆ
 นี่แหละ ผู้เฒ่านี้ ความจริงมันน่าหายแล้ว มันน่าหายแล้วนะ มันไม่หายสักที ของเล็กๆ
 น้อยๆ นี่ต้องระวัง

โยม ๓ : หลวงพ่ออธิบายทุกข์ในอริยสัจ กับทุกข์เวทนาให้ทราบได้ไหมครับ

หลวงพ่อ : ไม่หรอก ทุกข์ในเวทนา ทุกข์เวทนามันเกิดจากเวทนาแล้วเห็นไหม
 เวทนาเกิดสุขนะทุกข์เวทนา อันนี้คือผลใจ เวทนาคือผลใจไหม เวทนามันเหมือนค่า ค่า
 ของน้ำ ค่าของความรู้สึก สุขเวทนา ทุกข์เวทนา นี่ค่าของความรู้สึกคือวิบาก คือผล วัดค่า
 แต่ทุกข์ในอริยสัจนะ ทุกข์ในอริยสัจนะมันตัวเหตุ ทุกข์ควรกำหนด คือตัวเหตุ หลวงตา
 ท่านเทศน์ เราฟังแล้วขำนะ ท่านบอกเลยนะ กิเลสนะ มันตื่นขึ้นมาละ แล้วมันก็ขี้รด
 หัวใจเรา แล้วมันก็ไปแล้ว

คือความคิดเห็นไหม เราคิดเรื่องอะไร เรายังไม่ทุกข์นะ ความคิดนะ แล้วเรื่อง
 ความคิด ความคิดนี้มันคิดพอใจไม่พอใจ มันขี้ลงไปแล้ว มันขี้ลงไปที่หัวใจเรา แล้วมันก็
 ไป พอคิดไม่พอใจเราก็ เห็นไหมทุกข์ละ นี่ทุกข์เวทนา แล้วเทศน์เราที่เราจะสวประมาท
 มากเลย พวกมึงไม่เคยเห็นทุกข์ๆ ไอ้ที่มึงเห็นกันนี้มันเป็นวิบาก เป็นผลของทุกข์ต่างหาก
 ละ แล้วเราดีใจเสียใจ ถ้าดีใจเราก็สุข เสียใจเราก็ทุกข์ ทุกข์อันนี้เห็นไหม นั่นแหละผล
 วิบากใจ ดีใจเสียใจนี่ต้นเหตุ นี่ทุกข์ในอริยสัจอยู่ตรงนั้นนะ ทุกข์ในอริยสัจคือตัวภพใจ

โยม ๓ : ก็คือจิตเคลื่อนออกมา

หลวงพ่ : ไซ้.. ตัวทุกข์คือตัวจิตนั่นแหละ

โยม ๓ : แล้วมันจะทำอย่างไรให้จิตไม่ส่งออกอยู่ตลอดเวลา มันต้องส่งอยู่แล้ว..

หลวงพ่ : พลังงานมันส่งไซ้ไหม ตัวสมาธินี้คือไม่ส่งออก

โยม ๓ : มันไม่สามารถที่จะคอนโทรลให้มันอยู่อย่างนี้ได้ตลอด

หลวงพ่ : มันอยู่ไม่ได้ตลอดเพราะเราไม่ชำนาญไง ถ้าเราชำนาญเราคอนโทรลได้

โยม ๓ : อย่างคุยกันอย่างไร

หลวงพ่ : อ้าว..คุยกันอย่างไรเราออก มันเป็นกาลเทศะ ถ้าบอกอย่างนี้ปั๊บ เอ็งอยู่กับสมาธิทำไม อยู่ในสมาธิเป็นพลังงานไซ้ไหม สมาธิแกก็เลสไม่ได้ มันต้องใช้ปัญญา ตัวสมาธิเป็นฐาน มันมีมรรค ๘ เห็นไหม มรรคมีองค์ ๘ แล้วมรรคมีองค์ ๘ นี้มันต้องสมดุลกัน ฉะนั้นบอกว่าเอ็งจะทรงสมาธิเฉยๆ โดยที่ไม่ทำอะไรเลย

อ้าว..เอ็งมีเงินพันล้าน แล้วเก็บใส่ตู้เซฟแล้วล็อกกุญแจไว้ มึงบ้ารึเปล่า ทำไมไม่เปิดเอาเงินพันล้านไปลงทุน มีสมาธิ แล้วเอ็งเอาสมาธิไปล็อกไว้ในตู้เซฟ ไม่ให้มันขยับเลยหรือ เห็นไหมนี่เอ็งคิดผิดแล้ว คิดว่าสมาธิต้องสมาธิอยู่อย่างนั้นเฉยๆ ทีนี้เวลาเราพูดกับโยมนี่มันมีหลายแง่มุม เราบอกสมาธินี้ละ ถ้าเอ็งไม่รักษาสมาธินะ เสื่อมหมด เพราะสมาธิเป็นผลของการปฏิบัติ สมาธิเป็นผลจากการพุทโธๆ สมาธิมาแต่เหตุ เหตุคือคำบริกรรม เหตุคือใช้ปัญญาอบรมสมาธิ

เหตุคือเรารักษามันมา เราสร้างเหตุมา ผลมันคืออะไร ทำงานได้เงินเดือน สมาธิเป็นผลของการกระทำของคำบริกรรมนั้น ถ้าเอ็งจะรักษาสมาธิ เอ็งรักษาที่เหตุ สมาธิเอ็งจะไม่มีวันเสื่อมเลย สมาธิเอ็งจะคงที่ตลอดเวลา แต่ที่เรารักษาสมาธิกันไม่ได้ เพราะว่าเอ็งชี้แจงทำเหตุกันไง ถ้าเอ็งอยู่ที่เหตุ เอ็งกำหนดคำบริกรรม หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิอยู่ที่นี่ สมาธิเอ็งจะอยู่ของมันตลอด เพราะมันเป็นผล ผลจากเหตุนั้นเห็นไหม นี่พอผลแต่เหตุมันแล้ว สมาธิคืออะไรนะ

เราถึงบอกว่า เขาบอกว่า สติ สมาธิเป็นไตรลักษณ์ เขาพูดนะ กูบอกว่า ไม่มีทาง!! สติ สมาธิ ชั้น ๕ มันเป็นอนิจจัง มันไม่ใช่เป็นไตรลักษณ์ มันเป็นอนิจจัง คือมันเกิดดับ มันแปรปรวนเห็นใหม่ เพราะมันเป็นอนิจจังเห็นใหม่ เขาว่าชั้น ๕ เป็นทุกข์ กูถึงเทศน์ ใจ ที่พระพุทธเจ้าถามปัญจวัคคีย์ใจ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ชั้น ๕ มันอะไรนะ รูปเที่ยงหรือไม่เที่ยง ชั้น ๕ นี้เที่ยงหรือไม่เที่ยง

อย่างที่เอ็งว่า สมาธิเที่ยงหรือไม่เที่ยง ไม่เที่ยงพระเจ้าข้า ไม่เที่ยงนะ เป็นสุขหรือ เป็นทุกข์ เป็นทุกข์เพราะเราอยากได้ เราอยากให้เห็นใหม่ มันเลยเป็นทุกข์ สิ่งที่เป็นทุกข์นั้น ควรไหมที่ควรยึดไว้ เห็นใหม่ แต่นั่นเขาบอกว่าสมาธิมันเป็นอนัตตา มันเป็นอนิจจัง คือมันไม่เที่ยง มันเป็นอนัตตาตรงไหน

โยม ๓ : มันคือปลายเหตุ.. เขาว่าสติเป็นอนัตตาคด้วย

หลวงพ่ : นั่นนะ กูถึงถามมันอยู่ทุกวันนี้ไง สติมันเป็นอนัตตาได้อย่างไร สติมันไม่เที่ยง มันเกิดดับ เห็นใหม่

โยม ๒ : สติมันเป็นอนิจจัง

หลวงพ่ : ใช่.. สติมันเป็นอนิจจัง พอมันเป็นอนิจจังแล้วนะ มันสุขหรือมันทุกข์ละ มันทุกข์ ความทุกข์นะ มันพอใจไม่พอใจนะ มันเป็นอย่างไรละ ทุกข์แล้วมันยึดไว้ทำไมละ มันเป็นอนัตตา ฉะนั้นบอกว่าชั้น ๕ เป็นอนัตตานั้น ทุกอย่างเป็นอนัตตา สิ้นดินนะ สิ้นดิน

คือว่ามันละเอียดย่อนใจ ในกระบวนการนะ มันอยู่ขั้นตอนไหน แล้วมันอธิบาย ผิด คนไม่รู้จะอธิบายผิดหมด ฉะนั้นเราถึงบอกสมาธินี้ เวลาหลวงตาท่านทำสมาธินะ แล้วทำสมาธิได้สมาธิแล้ว พอสมาธิมันตั้งมั่นเพราะเราทำชำนาญแล้ว ท่านบอกว่าผลของมัน ผลของสมาธิ ทำให้จิตใจเราคงที่ได้ ๓ วัน ๔ วัน แล้วถ้าทำต่อๆ ไป คำว่าคงที่ได้ ๓ วัน ๔ วัน เอ็งทำสิ ทำคงที่ได้ ๓ วัน ๔ วัน ถ้าเอ็งทำมากกว่านั้น มันจะคงที่ได้มากกว่านั้นไหม

ถ้ามีมากกว่านั้นเห็นใหม่ วันนี้เอ็งได้สมาธิมา เอ็งสร้างมันมา เอ็งมีความสุขมากเลย เอ็งมาทำบุญ เอ็งเห็นกุศุด อุ้หุ ฟังอะไรก็เข้าใจไปหมดเลย มันดีไปทุกอย่างเลยเห็น

ใหม่ เพราะฐานมันดี พอจิตมันเสื่อมนะ หลวงพ่อเทศน์นะหยุดสักทีสิ รีบกลับบ้าน เมื่อตายมาแล้ว เห็นใหม่ มันไปต่างตรงนั้นเห็นใหม่ เราจะบอกว่าสมาธิเป็นฐาน พอมันเป็นฐานแล้วเห็นใหม่ “กรรมฐาน” ฐานที่ตั้งของแห่งการงาน หลวงปู่มั่นครูบาอาจารย์ พระพุทธเจ้าฉลาดมาก

เราถึงบอกว่า เราเปรียบเทียบว่า นักกีฬาที่มันต้องมีสนามซ้อมของมัน คนทำงานต้องมีออฟฟิศ ต้องมีสถานที่ทำงาน เราจะฆ่ากิเลสมันต้องมีที่ทำงาน ฐานนี้ไง แล้วเขาปฏิบัติตรงนี้กันนะ แล้วมันทำอะไรกัน กูเปรียบเทียบ โอ้..เยอะมากนะ เป็นบัญชีเปิดบัญชี..ไม่เปิดบัญชี มันไม่มีบริษัท เนี่ยๆ ฐานของมันนะ ข้อมูลของมันนะ นี่ตรงนี้เป็นสมาธิ เป็นสมาธิแล้ว เอ็งทำอะไรต่อไปละ เอ็งมีออฟฟิศนะ แล้วเอ็งไม่ทำอะไรเลยนะ ออฟฟิศมันร้างนะมันงั้น สมาธิเกิดขึ้นมาแล้วนะ เป็นสมาธิ สมาธิตั้งมั่นๆ ตั้งมั่นให้มันร้างหรือ

โยม ๓ : หลวงพ่อแล้วอย่างนี้ เราก็ดูอย่างเดียว

หลวงพ่อ : ให้มันมีกำลังใจใหม่ สมาธิคือสมาธิ แต่สมาธิของมันมีกำลังแล้วนี่เราออกออกใช้ปัญญา ออกใช้ปัญญาได้ตลอดเวลา

โยม ๓ : เวลาเขาบอกว่าให้ดูอย่างเดียว ก็คือว่ามันเหมือนเราดูหนังอย่างนี้ ดูโทรทัศน์นี่ มันมีเรื่องอะไร เราก็คือผู้ดู เราอย่าไปรวมกับเขา อย่าไปเศร้าโศกเสียใจ ถ้าเราไปบวกเมื่อไร ก็เหมือนกับว่าจิตส่งออกอย่างนี้หรือเปล่า

หลวงพ่อ : ไม่..ถ้าจะส่งออกนะ มันก็ส่งออกไปแล้ว มันไม่ส่งออกมันจะรู้ภาพนั้นได้ไง

โยม ๒ : แต่เราดูอย่างนี้มันไม่บวกกับทุกซั่มมันไม่มี

หลวงพ่อ : บวกไม่บวกนั้นอีกกรณีหนึ่ง บวกไม่บวก มันไม่เกี่ยวกับคำว่าส่งออกหรือไม่ส่งออก ถ้ามันส่งออกต้องไม่รู้อะไรเลย ถ้ารู้ก็ส่งออกแล้ว นี่ส่งออกแล้วเราจะไปกันๆ ไว้ กันไว้อะไร แล้วส่งออกไปแล้วมันต้องพิจารณาเลยสิ ถ้ามีสติใจใหม่ เอ็งอย่างที่ว่าเอ็งพูดเมื่อก็

ถ้าเอ็งมีสติ เอ็งส่งออกไปเอ็งก็รู้ว่าส่งออก เอ็งรู้เท่าทันตัวเองนี่มันมีโอกาสแล้ว แต่ถ้าเพลินนะ ไปหมดแล้ว นี่ข้อเท็จจริงเป็นอย่างนั้น ไม่ต้องไป..อย่างที่ว่า เป็นวิทยาศาสตร์เลย ต้องเป็นอย่างนั้นๆ "ไอ้แบบนี้มันตั้งระบบขึ้นมา แล้วเอ็งจะเดินตามนั้นนะ เอ็งก็เป็นหุ่นยนต์ไง พอทำเป็นหุ่นยนต์แล้วจิตเอ็งก็ไม่ได้อะไรละ ไม่เป็นปัจจุบันแล้วนะ เราถึงดูถูกมากนะ ไอ้ปล่อยวางๆ เนี่ย

โยม ๓ : มันก็เป็นผู้ดูอย่างเดียวแล้ว..

หลวงพ่ : ผู้ดูไม่มีปัญญา

โยม ๓ : เราไม่รู้เราถึงไม่ตาม ถ้าไม่รู้เราก็ตามไปแล้ว

หลวงพ่ : ก็บอกถ้าพูดอย่างนี้ เหมือนกับพูดเรื่องอภิธรรมตั้งแต่ตอนเริ่มต้น เด็กอ่อนไง พอมันคลานได้เก่งแล้ว มันต้องนั่งเองนะ มันจะยืน แล้วมันจะวิ่ง ถูกต้อง เอ็งถามนี้ถูก ถูกระดับหนึ่ง แต่เอ็งเวลาพูดกับเรานี่ เราต้องการให้มันสูงกว่านี้อีกไง ถูกในระดับหนึ่ง แล้วทำไปอีก ทำไปอีก มันจะเห็น แยกค่า แยกความเป็นไป แล้วจะแยกว่า อ้อ..เห็นอาการ เห็นใจออกไปเลย ออกไปยึดมันเห็นอย่างนี้ แล้วถ้าหัดเข้ามาจะเป็นอย่างนี้ แล้วถ้าหัดมาอยู่อย่างนี้ละ

แล้วถ้าหัดอย่างนี้ กำลังมันสะสมอย่างไร มันชำนาญขึ้นไปเรื่อย มันต้องออกบริหารจัดการ ถ้าออกไปนี่วิปัสสนา ออกที่จิตมันออกอย่างนี้ เนี่ยธรรมจักร จักรเคลื่อน มึงจะเห็นเลยละ ภาวนามยปัญญา ธรรมจักรจักรที่ฆ่ากิเลส เห็นเองนะมึง สันติภูมิจิโณนะมึง ไม่ต้องรอพระพุทธเจ้าพยากรณ์ ไม่ต้อง ผลัวะ! ตรงนี้ แต่ถ้าเราออกไปอย่างนี้ปั๊บ เอ็งก็ไปดูที่นั่น ดูที่นั่น มันเป็นขั้นตอนของมัน ถูก..

ถูกว่า ปฏิบัตินี้ถูกไหม ถูก.. ก็อย่างที่ว่า รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร เห็นไหม เห็นรูป นั้นนะมาร บ่วงกับบ่วงมันจะล่อเราไปละ แล้วเราทันเห็นไหม รูป รส กลิ่น เสียง ไม่ใช่เรา เราเป็นเอกเทศนะ ที่นี้เอกเทศ เอกเทศออกไปเพื่อหามรรค หาปัญญาเราเกิดมาอีกชั้นหนึ่งเห็นไหม มันต้องพัฒนาไปเรื่อยๆ ซ้ำๆ ใจเย็นๆ อย่ารีบร้อนนะ พอบอกว่าผิดเราไปเลย ปั๊บบไปเลย จะเอาใหญ่เลย ใจเย็นๆ ค่อยๆ ทำไป

ถ้าเราไปตั้งกระบวนการแล้ว แล้วต้องให้เป็นอย่างนั้นๆ บ๊ีบ มันเป็นโลกเกินไป เราตั้งสติไว้ แล้วถ้าทำอย่างนั้นถูกไหม ถูก แล้วถ้าทำต่อไปละ พอเราบอกอย่างนี้ถูก บ๊ีบ มันตายตัวใช่ไหม เราก็อยู่แค่นี้เอง ขยับไม่ได้ ขยับหลวงพ่อบอกว่าผิด แต่ความจริง ดูระดับหนึ่ง แต่กระบวนการที่จะพัฒนายังมีไปมากกว่านี้ พอมาถามหลวงพ่อกับถูกไหม ถูก.. แล้วพอมันเปลี่ยนแปลง อ้าว..หลวงพ่อ ไหนว่าถูกใจ ทำไมมันเปลี่ยนอีกล่ะ อ้าว..ก็ ถูกตรงนั้น

ที่หลวงตาพูดเมื่อกี้ บ้าอันหนึ่งเห็นไหม บ้าอันหนึ่ง เวลาทำอย่างนั้นถูกไหม ถูก.. แต่ถ้าพัฒนาไปแล้ว ไอนั้นก็บ้าอันหนึ่ง เพราะไม่ติดอันนั้น หักวาดภาพ ภาพแรกสวย ใหม สวยฉิบหายเลย พอภาพที่สอง สวยกว่าภาพแรกอีก ภาพต่อไป ภูษานาญขึ้นสวยขึ้นเรื่อยๆ เอ็งจะเอาภาพที่หนึ่ง ที่สองที่สามละ ฝึกไปเรื่อยๆ เดียวภาพมันจะสวยขึ้นมา มากกว่านี้ ผลงานจะดีมากกว่านี้ฝึกไปเรื่อยๆ

เราถึงได้พูดว่า สติปัญญา ๔ ผิดหมด! ผิดเพราะจิตมันเริ่มต้นผิดหมดละ แต่ถ้ามันพัฒนาขึ้นไปแล้ว มันถูกตรงจิตเราถูกต้อง ถูกหมดเลย เวลาเราคุยกับเอ็งอย่างนี้ มันจะเป็นอย่างนี้ พระที่ปฏิบัติส่วนใหญ่ต้องเป็นอย่างนี้ ถ้าเป็นข้อเท็จจริงนะ แล้วเวลาปฏิบัติแล้ว เราพยายามทำไป อย่างที่ขึ้นมาใหม่ ใจใหม่ บางทีมันยึด ขึ้นบันได บันใดลิง มึงอย่าประมาท ตกตายท่าเลยนะ ต้องจับให้มัน ค่อยๆ ปีนขึ้นไป ปีนขึ้นไป เดียวมันจะขึ้น ไปถึงยอดเลย มันจะพัฒนาไปเรื่อยๆ นี่ธรรมะปฏิบัติเป็นอย่างนี้ ต่อมา

โยม ๒ : จะขอถามเรื่องปฏิบัติอีกเรื่องหนึ่งครับ พระอาจารย์

หลวงพ่อ : มาดูแบบมันบ้ายโมงแล้ว เอนี้ให้จบเลย

โยม ๒ : เรื่องปฏิบัติ คือของพระอาจารย์นี้ ผมฟังแล้วผม...

หลวงพ่อ : ได้เหตุผลไหม พูดถึงเหตุผล

โยม ๒ : ได้ครับ แต่ผม.. คือที่พระอาจารย์บอกว่า เป็นสเป็ค แล้วจะทำอย่างไร

หลวงพ่อ : ไม่ ไม่ต้องทำอะไร ตอนนี้เรากวนของเราไป ไ้อ้คำว่าสเป็คนะ ปฏิบัติ กามราคะ เวลาเราเทศน์นี่นะ มันมีเหตุมีผล เราจะเทศน์ให้เห็นภาพชัดเจน แต่! แต่

ถ้าเป็นแง่มุมของจิตนะ มันไม่ออกอย่างนี้ก็ได้ อันนี้คำว่ากามราคะนี่มันเกิดจากอะไรล่ะ มันต้องการราคะ ปฏิฆะ ปฏิฆะคือขัดข้องหมองใจ พอขัดข้องหมองใจมันถึงเกิดโทสะ

แต่นี่มันกามราคะ มันก็เกิดจากสุภะ เกิดจากความพอใจ นั่นคือสเป็คใจ ถ้าไม่มีสเป็คมันจะเกิดกามราคะได้อย่างไร โทษนะ อย่างที่เขาชอบเพศเดียวกันอย่างนี้ แล้วเอาเพศตรงข้ามไป เขาไม่เอานะ เขาไม่เกิดกามหรือ เขาว่าชะนีด้วย ก็เขาไม่ชอบผู้หญิง เขาว่าชะนี ไม่เอานะ เห็นไหม เขาไม่เห็นเกิดกามเลย แล้วถ้าบอก ถ้าผู้หญิงอยู่ตรงข้ามแล้วมันเกิดกาม แล้วพวกนั้นเขาชอบเพศเดียวกัน ทำไมเขาไม่เกิดกามล่ะ เพราะปฏิฆะ ข้อมูลของเขา สเป็คเขาไม่เหมือนเราไง

โยม ๒ : แสดงว่าปฏิฆะนี้ มีทั้งสุภะและอสุภะ

หลวงพ่ : แน่แน่นอน คำว่าข้อมูลหลักฐานเท่านั้นเอง มันยังไม่ได้ออกมาเป็นรูปแบบอะไรอีก เพราะกิเลสมัน โอ้..เวลามันออกมาแล้ว อย่างเช่น เราต้องการอะไร มันต้องมีตัวรับตัวแปรเยอะแยะเลย ก็อย่างขั้น ๕ นี้ สัญญา สังขารนี่ปรุงแต่ง แล้วปรุงแต่งเรื่องอะไร อ้าวปรุงแต่งเรื่องอะไร ขั้น ๕ เนี่ย

โยม ๒ : อย่างนั้น ชอบหรือไม่ชอบ

หลวงพ่ : ร้อยแปดเลย

โยม ๒ : แล้วครอบจักรวาล

หลวงพ่ : ครอบจักรวาล แล้วถ้ามีสมาธิเข้ามาเห็นไหม มันมีฐานขึ้นมา ถ้ามันมีฐานขึ้นมา เวลาออกมามันถึงเป็นธรรม เพราะเราไม่มีฐานของสมาธิ นี่สมาธิสำคัญมากเลย ถ้าไม่มีสมาธินะ มันคิดไปตามธรรมชาติของมันนะ ถ้ามีสมาธิมันยับยั้ง เพราะตัวสมาธิเห็นไหม สำนึกตน รู้จักตนเอง เฮ้ย.. มึงคิดชั่วนะ มึงห้ามคิด แล้วคิดสิ ลุยเลย แต่ถ้าไม่มีสมาธินะ ถูกถูกคนเดียว ถูกถูกทั้งนั้น กิเลสเอาไปกินหมดเลย

เหมือนกัน นี่โดยหลักพระพุทธเจ้าบัญญัติมาอยู่แค่นี้ไง แต่ถ้ามันกระจายออกไป โอ้โฮ.. พุทธอีกห้าปีไม่จบ นี่ก็ถือว่า สมมุติบัญญัติไง ถ้าพุทธสมมุติกัน สมมุติจินตยาบัญญัติไว้แค่นี้ นี่บัญญัติข้อเท็จจริงนี้พระพุทธเจ้า พระทวารทักทำไม่ได้ บัญญัติอย่างนี้ เรา

คุยกันที่บัญญัตินี้ สมมุติบัญญัติ บัญญัติก็เป็นสมมุติอันหนึ่ง แต่สมมุติของพระพุทธเจ้า
สมมุติให้เห็นเราสื่อความหมายกัน สมมุติบัญญัติ วิมุตติ

นี่ถ้าสมมุติมันก็ ภาษาต่างๆ ร้อยแปด บัญญัติไป คฤติ พระท่านเป็นเถรวาทนะ ไป
อยู่ที่ไหนก็สวดบาลีเหมือนกันหมด นี่บัญญัติของพระพุทธเจ้า บาลีคืออะไร บัญญัติไป
อันนี้สื่อสารกัน แล้วพ้นจากนี้ไปละ ถ้ายึดบัญญัติอยู่นะ บัญญัติก็สมมุติอันหนึ่งนะมีง
พระพุทธเจ้าสมมุติขึ้นมาให้เราคุยกันนะ เป็นบัญญัติภาษาให้เราคุยกัน แล้วเป็น
ข้อเท็จจริงไปอีกเรื่องเลย จบ เอวัง